

Engagementlijst 2022

De onderstaande bedrijven vielen in 2022 binnen het dialoogprogramma dat onze uitvoerder, MN, uitvoert

Arbeidstransitie

Aptiv PLC (Ierland)

Programma: Arbeidstransitie

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het doel van dit programma is om de aandacht voor het onderwerp bij de bedrijven te vergroten en ze te stimuleren rekenschap te geven van goed werkgeverschap door de transitie in goede banen te leiden en het huidige werknemersbestand te verduurzamen.

Wat vinden wij?

In 2022 zijn de resultaten van het eerste jaar geanalyseerd en zijn er vervolgvragen geformuleerd voor de volgende dialoog. Aptiv ziet automatisering en digitalisering als een natuurlijke evolutie die al lange tijd gaande is. Voertuigen worden meer geëlektrificeerd en er wordt meer software gebruikt. Het bedrijf hanteert een regionale aanpak voor het in kaart brengen en aanpakken van het verschil tussen benodigde vaardigheden in de toekomst en de huidige aanwezige vaardigheden.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Er staat een vervolgesprek gepland begin 2023. MN stimuleert Aptiv om niet alleen de voordelen van automatisering en digitalisering te zien maar ook de risico's indien het werknemersbestand niet tijdig wordt verduurzaamd. De regionale aanpak roept vragen op in hoeverre het bedrijf overzicht heeft over het thema, de aanpak daarvan en het monitoren van resultaten.

Continental AG (Duitsland)

Programma: Arbeidstransitie

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het doel van dit programma is om de aandacht voor het onderwerp bij de bedrijven te vergroten en ze te stimuleren rekenschap te geven van goed werkgeverschap door de transitie in goede banen te leiden en het huidige werknemersbestand te verduurzamen.

Wat vinden wij?

In 2022 zijn de resultaten van het eerste jaar geanalyseerd en zijn er vervolgvragen geformuleerd voor de volgende dialoog. Het thema staat hoog op de strategische agenda. Daarnaast ziet Continental automatisering als een kans om taken te verlichten, waarbij machines niet zelfstandig werken, maar complementair zijn aan manuele arbeid. Het bedrijf zet in op herscholing en omscholing van werknemers zodat het werknemersbestand zo goed mogelijk is voorbereid op toekomstige omstandigheden.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Er is een vervolgesprek ingepland begin 2023. Continental lijkt al verdergaande stappen te hebben ondernomen om het werknemersbestand te verduurzamen. Het bedrijf heeft echter in het verleden ook grootschalige ontslagen aangekondigd. Het is de vraag hoe een dergelijke reorganisatie past binnen de strategie om talent te behouden en

nieuw talent aan te trekken. Daarnaast betreft een focuspunt de manier waarop alle groepen werknemers (ook werknemers die tot minderheidsgroepen behoren) worden betrokken in een inclusieve transitie.

Cummins Inc (Verenigde Staten)

Programma: Arbeidstransitie

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het doel van dit programma is om de aandacht voor het onderwerp bij de bedrijven te vergroten en ze te stimuleren rekenschap te geven van goed werkgeverschap door de transitie in goede banen te leiden en het huidige werknemersbestand te verduurzamen.

Wat vinden wij?

In 2022 is de dialoog opgestart met het bedrijf. Het onderwerp staat hoog op de strategische agenda. In de afgelopen tweeënhalf jaar (na de start van de pandemie) is er veel werk verzet op het gebied van automatisering en digitalisering. Voor het identificeren van (potentiële) skill gaps gebruikt Cummins een “talent management system” waarmee het ook capaciteiten (vaardigheden) in kaart brengt. Cummins publiceerde in het tweede kwartaal van 2022 een rapport geheel gewijd aan ‘human capital’, waarin het de overkoepelende strategie uitlegt. Dit is iets dat MN nog niet bij andere bedrijven heeft gezien.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN stuurt aan op een vervolgesprek begin 2023. Binnen het vervolg van het engagement ligt de focus op verdere uitvraag van de manier waarop Cummins een gap-analysis uitvoert tussen de huidige vaardigheden van het werknemersbestand en de in de toekomst benodigde vaardigheden. Een ander focuspunt betreft de manier waarop alle groepen werknemers (ook werknemers die tot minderheidsgroepen behoren) worden betrokken in een inclusieve transitie.

Magna International Inc (Canada)

Programma: Arbeidstransitie

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het doel van dit programma is om de aandacht voor het onderwerp bij de bedrijven te vergroten en ze te stimuleren rekenschap te geven van goed werkgeverschap door de transitie in goede banen te leiden en het huidige werknemersbestand te verduurzamen.

Wat vinden wij?

In 2022 zijn de resultaten van het eerste jaar geanalyseerd en zijn er vervolgvragen geformuleerd voor de volgende dialoog. Magna erkent de impact van automatisering en digitalisering op het werknemersbestand en de noodzaak tot het tijdig omscholen en herscholen van werknemers. Magna heeft verschillende programma's om het verschil tussen benodigde vaardigheden in de toekomst en de huidige aanwezige vaardigheden in kaart te brengen. Het bedrijf voert hiertoe ook engagement met interne en externe belanghebbenden zoals overheden en universiteiten.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN stuurt aan op een vervolgesprek begin 2023. MN stimuleert Magna om de huidige aanpak te formaliseren in beleid en hierover transparant te communiceren, voor zover het niet-gevoelige informatie betreft. We complimenteren het bedrijf met het consulteren van interne en externe belanghebbenden.

Volvo AB (Zweden)

Programma: Arbeidstransitie

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het doel van dit programma is om de aandacht voor het onderwerp bij de bedrijven te vergroten en ze te stimuleren rekenschap te geven van goed werkgeverschap door de transitie in goede banen te leiden en het huidige werknemersbestand te verduurzamen.

Wat vinden wij?

In 2022 zijn de resultaten van het eerste jaar geanalyseerd en zijn er vervolgvragen geformuleerd voor de volgende dialoog. Volvo beschouwt het toekomstbestendig maken van het werknemersbestand als een prioriteit en onderneemt daartoe stappen zoals het tijdig omscholen of herscholen van werknemers. Ook is Volvo aangesloten bij een veelbelovende pilot op Europees niveau op het onderwerp. De uitkomsten van deze pilot zijn interessant om te blijven volgen en lessen uit te trekken.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Volvo vindt arbeidstransitie een belangrijk thema maar lijkt met name de voordelen van technologische ontwikkelingen te benadrukken – niet zozeer de mogelijke nadelige gevolgen daarvan voor werknemers en de lange termijn houdbaarheid van het bedrijfsmodel. Verder is MN nog niet overtuigd van Volvo's inventarisatie van mogelijke toekomstige vaardigheden die op dit moment nog ontbreken. MN vindt het positief dat Volvo is aangesloten bij multi-stakeholderinitiatieven op het onderwerp. Er is een vervolgesprek gepland begin 2023.

Biodiversiteit

BASF SE (Verenigde Staten)

Programma: Biodiversiteit

Samenwerkingsverband: ACTIAM Satellite-based engagement towards zero-deforestation

Wat is het doel?

Vergroten van traceerbaarheid in de toeleveringsketen, toewerken naar een ontbossingsvrije keten en biodiversiteit integreren in strategie en rapportage.

Wat vinden wij?

MN heeft in 2022 gesproken met BASF, een van de grootste inkopers van palm(kernel)olie wereldwijd. Hoewel BASF stappen heeft gezet op het inkopen van duurzame palmolie laat het bedrijf beperkte voortgang zien op de doelstellingen van het engagement. Met name op het gebied van transparantie blijft BASF achter. Zo heeft het bedrijf bijvoorbeeld geen publieke klachtenmonitor en is er geen indicatie dat het bedrijf deze op korte termijn gaat publiceren. Daarnaast heeft BASF beperkt gereageerd op de gevallen van ontbossing aangedragen in het Satelligence rapport. Wat betreft beleid heeft BASF een commitment afgegeven voor duurzame palmolie, maar rapporteert in haar jaarlijkse updates niet transparant over het volume gecertificeerde ingekochte palmolie. Daarnaast heeft BASF een tool ontwikkeld ('AgBalance') om duurzaamheid van agrarische productieprocessen te meten, maar is het vooralsnog onduidelijk in welke mate deze tool ingezet wordt, en wat hiervan de resultaten zijn.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

In 2023 zal het engagement met BASF worden geïntensiveerd, en zal MN verder engagement voeren op bovengenoemde punten. Daarnaast zal worden gekeken naar een overkoepelende strategie voor zowel directe als indirecte bedrijfsactiviteiten van BASF, en welke voortgang BASF laat zien voor wat betreft 'reforestation activiteiten'.

Mitsubishi Corp (Japan)

Programma: Biodiversiteit

Samenwerkingsverband: ACTIAM Satellite-based engagement towards zero-deforestation

Wat is het doel?

Vergroten van traceerbaarheid in de toeleveringsketen, toewerken naar een ontbossingsvrije keten en biodiversiteit integreren in strategie en rapportage.

Wat vinden wij?

Mitsubishi heeft in 2022 beperkte voortgang laten zien op het thema biodiversiteit. Een overkoepelende biodiversiteitsstrategie ontbreekt en ook op het gebied van ontbossingsvrije toeleveringsketens loopt het bedrijf achter. Zo heeft Mitsubishi bijvoorbeeld enkel een commitment voor het inkopen van RSPO-gecertificeerde (“duurzame”) palmolie voor 2030, maar ontbreekt het aan een zero-deforestation commitment en (publiekelijk) gecommuniceerd beleid en procedures om een ontbossingsvrije toeleveringsketens te bereiken. Mitsubishi zegt gedetailleerde vragenlijsten in te zetten om te toetsen of toeleveranciers aan bepaalde eisen voldoen, maar is niet in staat om deze te delen met de investeerdersgroep. Het bedrijf loopt om deze redenen achter op de andere bedrijven uit het engagementprogramma biodiversiteit.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN zal in 2023 het engagement met Mitsubishi vervolgen, en het bedrijf specifiek toetsen op de minimale criteria die door MN worden gezet voor 2023. De focus zal liggen op het monitoren van Mitsubishi’s voortgang op supply chain transparantie en aangescherpte wetgeving op dit gebied (zoals de EU-wetgeving op ontbossingsvrije producten).

Nestlé SA (Zwitserland)

Programma: Biodiversiteit

Samenwerkingsverband: ACTIAM Satellite-based engagement towards zero-deforestation

Wat is het doel?

Vergroten van traceerbaarheid in de toeleveringsketen, toewerken naar een ontbossingsvrije keten en biodiversiteit integreren in strategie en rapportage.

Wat vinden wij?

In 2022 is Nestlé niet responsief geweest op verzoeken tot engagement van de lead investeerder (Nomura Asset Management). Ondanks herhaaldelijke verzoeken tot een gesprek kwam geen reactie van Nestlé. In het laatste kwartaal van 2022 heeft Nestlé toegezegd een gesprek te organiseren voor het eerste kwartaal van 2023. Tijdens het eerste gesprek met Nestlé (in het vierde kwartaal van 2021) is vooral informatie opgehaald over monitoringsystemen en procedures ten aanzien van het monitoren van ontbossing in de keten. De voortgang die Nestlé boekt op deze onderwerpen is voldoende: het bedrijf heeft procedures geïmplementeerd, gebruikt satelliettechnologie en heeft beleid voor toeleveranciers. Echter is Nestlé niet teruggekomen op de gevallen van ontbossing die aangedragen zijn door Satelligence.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

De investeerdersgroep zal in het eerste kwartaal van 2023 duidelijke verwachtingen opstellen voor Nestlé om aan te kaarten tijdens het tweede gesprek. Ook zal wederom een reactie worden gevraagd op het rapport van Satelligence. Daarnaast zal worden ingegaan op de ‘Forest Positive Strategy’ en met name de twee pillars die nog niet eerder zijn teruggekomen in de gesprekken: ‘Long term forest conservation and restoration’ en ‘Sustainable Landscapes’.

Unilever PLC (Verenigd Koninkrijk)

Programma: Biodiversiteit

Samenwerkingsverband: ACTIAM Satellite-based engagement towards zero-deforestation

---

Wat is het doel?

Vergroten van traceerbaarheid in de toeleveringsketen, toewerken naar een ontbossingsvrije keten en biodiversiteit integreren in strategie en rapportage.

Wat vinden wij?

In 2022 is met Unilever gesproken over de voortgang ten aanzien van het 2023 zero-deforestation commitment. Ten opzichte van andere bedrijven is Unilever, naast The Hershey Company, een voorloper op het thema biodiversiteit. Het bedrijf heeft procedures ingesteld voor het monitoren van de toeleveringsketen, en heeft een publieke klachtenmonitor. De gevallen van ontbossing aangekaart door Satelligence zijn recent gepubliceerd in deze klachtenmonitor, en Unilever heeft opvolging gegeven aan deze gevallen. De investeerdersgroep is tevreden over de stappen die Unilever heeft gezet in 2022.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Tijdens het eerste gesprek in 2023 zal worden ingegaan op Unilever's 2023 zero-deforestation commitment, op welk moment in het jaar Unilever kan aangeven of deze doelstelling bereikt is, en wat eventuele uitdagingen zijn. Daarnaast zal verder worden gesproken over de impact van EU-ontbossingswetgeving op de toeleveringsketen, en welke rol Unilever ziet voor kleine boeren in de keten: hoe wil Unilever waarborgen dat kleine boeren een (betere) positie krijgen in de keten waardoor het risico op ontbossing kleiner wordt. Als laatste zal er aandacht zijn voor een overkoepelende biodiversiteitsstrategie, investeringen van Unilever in 'Sustainable Landscapes', en hoe hier concreet aan wordt gewerkt.

The Hershey Co (Verenigde Staten)

Programma: Biodiversiteit

Samenwerkingsverband: ACTIAM Satellite-based engagement towards zero-deforestation

Wat is het doel?

Vergroten van traceerbaarheid in de toeleveringsketen, toewerken naar een ontbossingsvrije keten en biodiversiteit integreren in strategie en rapportage.

Wat vinden wij?

MN voerde in 2022 dialoog met The Hershey Company. De focus in de gesprekken lag op het voorkomen van ontbossing in de toeleveringsketen van het bedrijf, en de stappen die het bedrijf zet om de negatieve impact van haar bedrijfsactiviteiten op biodiversiteit te verminderen. The Hershey Company zet al goede stappen op het vergroten van transparantie in de toeleveringsketen met behulp van satelliet monitoring. Zo werkt het bedrijf aan het in kaart brengen van de locaties van cacao-boeren in Ivoorkust en Ghana met behulp van gps-coördinatoren, om risico op ontbossing beter in te kunnen schatten en waar mogelijk te voorkomen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Het komende jaar zal MN verder spreken met The Hershey Company over het beter integreren van het thema biodiversiteit aan de hand van een overkoepelende strategie. Ook zal worden gekeken naar de voortgang die het bedrijf boekt in het bereiken van een ontbossingsvrije toeleveringsketen. Daarnaast zal worden beoordeeld of The Hershey Company, naar aanleiding van de nieuwe EU-ontbossingswetgeving, stappen zet om de positie van kleine boeren in de keten te verbeteren.

Energietransitie

Adani Transmissions (India)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

De dialoog met Adani Transmissions heeft als doel de uitfasering van de kolencentrale van het bedrijf in lijn te brengen met het 1,5C scenario. Voor India ligt die doelstelling op 2037.

Wat vinden wij?

Adani Transmissions heeft in 2022 een doelstelling aangekondigd om in 2030 de kolencentrale uitgefaseerd te hebben, maar is daarvoor afhankelijk van de beoordeling van de regionale overheid in Mumbai.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN wil meer duidelijkheid van het bedrijf over de onderhandelingen met de overheid over de sluiting van de centrale. Daarnaast wil MN meer duidelijkheid over de verwachte capex investeringen voor de renovatie van het stroomnetwerk in India.

Aker BP ASA (Noorwegen)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1,2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Aker BP is onderdeel geworden van het engagementprogramma door de merger met Lundin. Na de merger hebben we gesproken met Aker BP over de klimaatstrategie, reductietargets en capex. Het bedrijf zal in 2030 al Net Zero zijn op scope 1 en 2 uitstoot.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van Aker BP een verduidelijking van de strategie op *CO2 opslag en opvang (CCS)*.

Ampol Ltd (Australië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1,2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In april hebben we een eerste engagementgesprek gevoerd met Ampol om het nieuwe programma toe te lichten en een beter beeld te krijgen van de klimaatstrategie van Ampol. Ampol is per 1 oktober 2022 uitgesloten omdat het niet voldeed aan de engagement doelstelling van MN, te weten een Net Zero ambitie op scope 1, 2 en 3. De dialoog is afgerond.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

ARC Resources Ltd (Canada)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om de dialoog te starten met ARC Resources. Het bedrijf is hier echter niet op ingegaan.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Begin 2023 is ARC Resources uitgesloten wegens een mislukte dialoog.

Baker Hughes Co (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In april hebben we een eerste engagementgesprek gevoerd met Baker Hughes om het nieuwe programma toe te lichten en een beter beeld te krijgen van de klimaatstrategie van Baker Hughes. In mei heeft MN tegen de herbenoeming van de bestuurders gestemd omdat Baker Hughes geen klimaatambitie heeft. Baker Hughes is per oktober uitgesloten omdat het niet voldeed aan de engagement doelstelling van MN, een Net Zero ambitie op scope 1, 2 en 3. De dialoog is afgerond.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer belegd in Baker Hughes.

BASF SE (Duitsland)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: CA100+

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

BASF presenteerde in 2022 haar nieuwe klimaatstrategie die voortbouwt op eerder gezette scope 1 en 2 reductiedoelstellingen: 25% reductie in 2030. Deze doelstelling lijkt ambitieus, maar wij zien ruimte om de doelen ambitieuzer te maken. Dit wordt ook wel bemoeilijkt doordat het bedrijf nog afhankelijk is van een niet volmaakte infrastructuur en deels van nog niet bewezen technologieën.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Tot nu toe heeft BASF enkel nog scope 1 en 2 reductiedoelstellingen, dit omdat het bedrijf scope 3 nog niet kan meten. BASF heeft aangegeven in 2024 scope 3 te kunnen meten en dan ook met reductiedoelstellingen te komen.

Bharat Petroleum Corp Ltd (India)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om in contact te komen met Bharat Petroleum. In Augustus heeft Bharat Petroleum een "last warning letter" ontvangen, zonder resultaat. Om die reden is Bharat Petroleum uitgesloten.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer belegd in Bharat Petroleum.

Bluescope Steel (Australië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Dit bedrijf is in oktober 2022 aan het MN dialoogprogramma toegevoegd. Er is een nulmeting gedaan van de onderneming op basis van de engagementdoelstellingen en er is een brief uitgestuurd naar de onderneming met de bevindingen. Het bedrijf heeft een uitgebreide reactie gegeven. Een eerste gesprek staat begin 2023 gepland.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Bluescope is een relatieve voorloper in de staalindustrie. MN hoopt beter inzicht te krijgen in de aanpak van Bluescope en dit mee te nemen in de dialoog met andere ondernemingen. Bluescope kan nog beter laten zien hoe hun investeringsplan aansluit bij hun decarbonisatie strategie.

BP PLC (Verenigd Koninkrijk)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Dutch Climate Coalition

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In mei heeft MN op de aandeelhoudersvergadering van BP tegen het “Net Zero – from ambition to action – Report” gestemd. De targets van BP, een carbon intensiteitsreductie van 15-20% ten opzichte van 2019, zijn namelijk niet in lijn met een 1,5 gradenpad. Daarnaast is er voor de FollowThis resolutie gestemd aangezien de vragen van de resolutie in lijn zijn met de doelstellingen van MN. BP heeft aangekondigd de olie en gasproductie doelstellingen te verlagen van een vermindering van 40% in 2030 naar 20-30%.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van BP dat het bedrijf haar doelstelling voor scope 3 uitstoot in lijn brengt met een pad naar 1,5C graden. Ook dient het bedrijf duidelijkheid te geven over de voortgang van de installatie van duurzame energie.

Caterpillar (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Tijdens het eerste gesprek was het bedrijf terughoudend naar MN. Zo werden er vragen ontweken en onduidelijkheid geschapt over de mogelijkheden van CO2-reductiedoelstellingen op het gebruik van de producten van Caterpillar (scope 3). Gezien het bedrijf de grootste CO2-uitstoot heeft in de gebruiksfase is dat het belangrijkste

engagementdoel voor MN. Caterpillar heeft toegezegd in 2023 een TCFD-rapport te publiceren, waarin zij ook voor het eerst zal gaan rapporteren over scope 3-uitstootgegevens.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Belangrijk uitgangspunt blijft de CO2-reductiedoelstellingen voor scope 3. Ook blijft MN aandringen op de strategie voor de elektrificatie van machines van Caterpillar en de benodigde kapitaalinvesteringen (CAPEX).

Chevron Corp (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om in contact te komen met Chevron. In juni heeft MN tegen de herbenoeming van bestuurders gestemd omdat Chevron geen scope 3 ambitie heeft, ook is er tegen de executive remuneration gestemd omdat deze niet gelinkt is aan reductiedoelstellingen voor de uitstoot van broeikasgassen. Er is voor een aandeelhoudersresolutie gestemd, ingediend door FollowThis. Deze vroeg om middellange en lange termijn targets in lijn met het Parijs Akkoord. Chevron heeft een “last warning letter” ontvangen en is 1 oktober uitgesloten omdat het niet voldeed aan de engagementdoelstellingen van MN.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in Chevron belegd.

China Steel Corporation (China)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

MN voerde twee gesprekken met China Steel Corporation (CSC) in 2022. Het bedrijf heeft in 2022 de Climate Governance verbeterd en laat ook beter zien hoe de strategie is gelinkt aan de reductiedoelstellingen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

De gesprekken gaven de indruk dat CSC nog erg in de onderzoeksfase zit, en verschillende dingen moet uitzoeken voordat het echt gaat versnellen in de energietransitie. MN wil in het komende jaar concrete stappen zien die illustreren dat CSC de energietransitie heeft ingezet.

CLP Holdings (Hong Kong)

Programma: Energietransitie 2021 – 2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan. Het presenteren van een uitfaseringsplan voor alle kolenassets, in lijn met een 1,5 graden pad.

Wat vinden wij?

Kort na het opnemen van CLP in het dialoogprogramma heeft CLP een net-zero commitment afgegeven samen met geplande uitfaseringsdatum van 2040 voor alle kolenassets. CLP ziet voorlopig geen kansen om de uitfaseringsdatum van 2040 naar 2037 te brengen. De belangrijkste reden hiervoor is dat de Chinese overheid hier geen toestemming voor geeft. Deze centrales vormen een belangrijke bouwsteen voor het Chinese elektriciteitsnet en kunnen daarom niet makkelijk eerder worden gesloten. CLP Holdings is in het tweede kwartaal door een herijking uit de portefeuille van MN gevallen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

ConocoPhillips (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

ConocoPhillips heeft enkel een Net Zero ambitie op scope 1 en 2 uitstoot. Er is door het bedrijf niet ingegaan op de engagementverzoeken van MN.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN wil dat ConocoPhillips CO2-reductiedoelstellingen communiceert in lijn met een 1,5C gradenpad.

Cosan SA (Brazilië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1,2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Cosan is voordat de dialoog opgestart was door een herijking uit de portefeuille van MN gevallen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Devon Energy Corp (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om de dialoog te starten met Devon Energy Corp, echter is Devon hier nog niet op in gegaan. In juni heeft MN op de aandeelhoudersvergadering tegen herbenoeming van het bestuur gestemd, omdat Devon geen scope 3 ambitie heeft, en tegen de executive remuneration omdat deze niet gelinkt is aan Co2 reductiedoelstellingen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht binnen een redelijke termijn een reactie op het verzoek tot engagement.

Dialog Group BHD (Maleisië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In maart 2022 hebben we gesproken met Dialog Group om een beter beeld te krijgen van haar Net Zero ambitie aangezien deze ambitie weinig onderbouwd werd in de rapportage. Uit het gesprek bleek al snel dat de Net Zero ambitie van Dialog een lege huls was zonder verdere onderbouwing, targets of specificaties. In juli is er een "Final warning letter" gestuurd naar Dialog met daarin de eis van MN dat Dialog een gedetailleerde Net Zero ambitie over alle scopes publiceert. In augustus hebben we hier een reactie op ontvangen die niet voldeed aan onze verwachtingen. In november 2022 is Dialog Group wegens een onsuccesvolle dialoog uitgesloten.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Ecopetrol SA (Colombia)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1,2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Dit bedrijf is voordat het engagement gestart is bij een herijking, uit de portefeuille van MN gevallen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Empresas COPEC SA (Chili)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Empresas COPEC SA heeft gediversifieerde energie dochterondernemingen, de grootste dochter (Arauco) heeft een Net Zero ambitie met bijbehorende targets. Door de grote carbon capture capaciteit van Arauco is het bedrijf nu al Net Zero. Er is in 2022 niet gesproken met Empresas.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van Empresas dat het ingaat op het verzoek tot gesprek om een beter beeld te krijgen van de groepsbrede klimaat strategie.

Enbridge Inc (Canada)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Dutch Climate Coalition

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1,2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Enbridge benadrukt dat het de energietransitie ziet als kans, tegenover een bedreiging. Het bedrijf ziet een grote potentiële markt voor nieuwe energie. Om deze markt te bedienen moeten alle nieuwe investeringen van Enbridge een route hebben naar Net Zero. Enbridge is goed gepositioneerd voor de energietransitie en probeert ook haar kapitaalinvesteringen (capex) in lijn te brengen met het Parijsakkoord.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van Enbridge dat het meer inzicht geeft hoe het haar plek in het energienetwerk gebruikt in de energietransitie.

ENEOS Holdings Inc (Japan)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

ENEOS heeft een Net Zero ambitie uitgesproken voor scope 1, 2 en 3 uitstoot in 2050, hetgeen in lijn is met de Net Zero ambitie van de Japanse overheid. De strategie van ENEOS voor de reductie van broeikasgassen is voornamelijk gebaseerd op het afvangen van uitgestoten Co2 in plaats van het reduceren van deze uitstoot. In 2023 zal het bedrijf een management plan voor de middellange termijn formuleren en publiceren.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN ziet graag dat het nieuwe management plan meer onderbouwing bevat voor de Net Zero strategie. Hierin verwachten we meer duidelijkheid over de plannen voor de raffinage tak van het bedrijf, de upstream productie, de hernieuwbare energie capaciteit en de verschillende mogelijkheden om Co2 te reduceren.

Engie SA (Frankrijk)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Climate Action 100+

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan. Het presenteren van een uitfaseringsplan voor alle kolenassets, in lijn met een 1,5 graden pad.

Wat vinden wij?

MN sprak meermaals met Engie in 2022 vanuit een rol als CA100+ co-lead investeerder. In 2021 gaf Engie een Net Zero commitment voor 2045 - een goede stap vooruit in de dialoog. Na dit commitment presenteerde Engie haar nieuwe klimaatstrategie en een uitfaseringsplan voor de kolenassets. Engie heeft zich eraan gecommitteerd om in 2027 alle kolenassets te hebben uitgefaseerd. Hierin houdt het de volgende volgorde aan: sluiten, ombouwen, verkopen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Eind 2022 ondertekende onze uitvoerder, MN, een brief samen met een groep andere investeerders, waarin het Engie oproept beter uit te leggen welke stappen het bedrijf gaat nemen om de klimaatcommitments te behalen.

Eni SpA (Italië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Eni wordt als een van de weinige bedrijven door TPI beoordeeld als een bedrijf dat in lijn is met een 1,5 gradenpad. Eni geeft aan dat zij door de huidige situatie rond Oekraïne waarschijnlijk op de korte termijn meer olie zal produceren. Dit zal echter niet gebeuren aan de hand van nieuwe *greenfield* investeringen. Eni benadrukt dat er in de lange termijnstrategie geen plaats is voor olie.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN is positief over de strategie van Eni en verwacht van het bedrijf dat het voortgang blijft maken op de doelstellingen.

EOG Resources Inc (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er is een nulmeting uitgevoerd om het engagement op te starten. EOG heeft bijna geen reductietargets of klimaatstrategie. Het bedrijf heeft enkel een korte termijn target van 21% intensiteitsreductie in 2025.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht dat EOG doelstellingen formuleert in lijn met een 1,5 gradenpad en een bijpassende strategie implementeert.

Equinor ASA (Noorwegen)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Climate Action 100+

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

MN heeft binnen het samenwerkingsverband CA100+ een lead positie op het engagement voor Equinor. We spraken in 2022 met Equinor over haar klimaatstrategie, ontwikkelingen in de energiemarkt, absolute scope 3 emissies, en de ontwikkelingen op het gebied van CO2 opvang en opslag. In een vervolgesprek kregen we uitgebreid inzicht in de complexiteit van de energietransitie en de strategische speerpunten voor Equinor. Zo ziet Equinor kansen in het opschalen van CO2 opslag en het ontwikkelen van duurzame energieopwekking en groene waterstof.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN stimuleert Equinor beter inzicht te geven in de hoeveelheid investeringen die wordt gedaan in de verschillende duurzame businessmodellen. Ook zal Equinor meer duidelijkheid moeten geven hoe de olie- en gasstrategie in lijn is met een 1,5C graden pad.

Evergy Inc (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

De dialoog met Evergy heeft als doel de uitfasering van de kolencentrales van het bedrijf in lijn te brengen met een 1,5C scenario. Voor de Verenigde Staten ligt de doelstelling op 2030.

Wat vinden wij?

Evergy heeft (nog) niet gereageerd op de engagementverzoeken van MN, ondanks vele pogingen tot het leggen van contact. Uit onze analyse blijkt dat het bedrijf een uitfaseringsdoelstelling heeft voor 2040. Het bedrijf is daarmee niet in lijn met de doelstellingen van het engagementprogramma van MN.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht dat Evergy de doelstellingen in lijn brengt met 1,5C graden en de uitfaseringsdoelstelling voor de kolencentrales naar 2030 bijstelt.

Galp Energia SGPS SA (Portugal)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er is een nulmeting uitgevoerd waarin is gekeken naar de Net Zero ambitie en de reductiedoelstellingen op korte-, middellange en lange termijn. Galp is een Portugese geïntegreerde oliemaatschappij. Het bedrijf is gekwalificeerd als voorloper binnen de sector. In oktober 2022 heeft MN contact gelegd met het bedrijf en het engagementprogramma geïntroduceerd. Ook heeft een eerste gesprek plaatsgevonden over de klimaatstrategie.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

De beweging die Galp heeft ingezet ziet MN als positief. De belangrijkste vervolgstap is dat Galp beter gaat uitleggen hoe het bedrijf tot de Co2 reductie komt, en hoe het pad er na 2025 uitziet. Galp rapporteert bijvoorbeeld niet op de verwachte energiemix in 2030, hetgeen zou helpen bij het begrijpen van de strategie.

Halliburton Co (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In juni hebben we gesproken met Halliburton, het bedrijf heeft geen Net Zero ambitie (ook niet op scope 1 en 2) en desgevraagd wil ze deze ook niet geven. Ze willen pas een commitment afgeven als ze zeker weten dat ze dat waar kunnen maken. Omdat Halliburton niet open staat voor een Net Zero ambitie is het per oktober uitgesloten, de dialoog is afgerond.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

HeidelbergCement Group (Duitsland)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Climate Action 100+

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

HeidelbergCement is een voorloper in de cement sector. Het bedrijf heeft al een strategie dat is goedgekeurd door het Science Based Targets initiative (SBTi) op 'well-below two degrees'. HeidelbergCement heeft tevens een verzoek ingediend voor een SBTi target voor 1,5C graden gevalideerd te krijgen. De verwachting is dat dit in het voorjaar van 2023 goedgekeurd zal worden.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN is onderdeel geworden van de CA100+ supporter's groep waarbinnen regelmatig engagementgesprekken plaatsvinden met het bedrijf. De groep wil meer duidelijkheid krijgen over de plannen voor de inzet van Carbon Capture and Storage (CCS) en de verwachte capex-investeringen van het bedrijf om het 1,5C graden doel te halen.

Hindustan Petroleum Corp Ltd (India)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om de dialoog te starten met Hindustan Petroleum, waar het bedrijf geen gehoor aan heeft gegeven. Om die reden is in augustus 2022 een "final warning letter" gestuurd naar het bedrijf waarin het nog een laatste kans kreeg. Ook hierop heeft Hindustan Petroleum niet gereageerd. Het bedrijf is daarom in oktober 2022 uitgesloten op grond van een onsuccesvolle dialoog.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Inpex Corp (Japan)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

We hebben in mei gesproken met Inpex over hun klimaatambitie en targets. Inpex wil geen scope 3 ambitie uitspreken omdat het hier als upstream bedrijven alleen indirect invloed op heeft. Het bedrijf wil klanten zoveel mogelijk helpen met het reduceren van hun scope 1, omdat dit invloed heeft op het terugdringen van de scope 3 uitstoot van Inpex. In 2022 is ook gesproken over de impact van de energiecrisis op het klimaatbeleid en de intensiteitsdoelstellingen van Inpex.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van Inpex dat het bedrijf haar reductietargets in lijn brengt met een 1,5 gradenpad.

Kinder Morgan inc (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om de dialoog te starten met Kinder Morgan. Het bedrijf is hier echter niet op ingegaan. Pas nadat MN een “final warning letter” stuurde ging Kinder Morgan in op het verzoek tot een gesprek. Kinder Morgan wil geen targets zetten waar ze geen duidelijk pad naartoe zien. Deze reactie voldoet niet aan de verwachtingen van MN. Om die reden is Kinder Morgan in oktober 2022 uitgesloten wegens een onsuccesvolle dialoog.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Linde PLC (Verenigd Koninkrijk)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Dit bedrijf is in oktober 2022 aan het dialoogprogramma toegevoegd. Na het uitvoeren van een nulmeting en het leggen van contact, volgde eind 2022 een eerste gesprek. De voorlopige bevindingen van MN zijn dat Linde pas sinds enkele jaren de knop richting een Net Zero beleid volledig heeft omgezet. Daarentegen is Linde een van de weinige chemische bedrijven die zich committeren aan een gradenpad van minder dan 2 graden. Ook heeft het bedrijf als een van de weinigen 2035 en 2050 doelstellingen opgesteld die door SBTi gevalideerd zijn.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN vindt de eerste korte termijn targets nog niet echt ambitieus. In de toekomst hoopt MN realistische en wat ambitieuzere targets te zien van Linde.

Lundin Energy AB (Zweden)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

We hebben in maart gesproken met Lundin over de plannen om de exploratie en productie tak te verkopen aan Aker BP en de impact hiervan op de energietransitie. Aker BP is nog niet zo ver in de transitie als Lundin. Lundin helpt Aker BP met het opzetten van een plan om sneller deze transitie te maken.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Doordat de exploratie en productie tak van Lundin Energy AB onderdeel is geworden van Aker BP is Lundin uit de portefeuille gevallen. MN praat verder met Aker BP.

Marathon Oil Corp (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er is een nulmeting gedaan om het engagement op te starten. Marathon Oil corporation (Marathon Oil) is een bedrijf in de upstream olie en gasector. Dit bedrijf heeft geen Net Zero ambitie voor 2050. Daarnaast is er ook geen lange termijn reductieplan voor broeikasgassen. Door het ontbreken van deze doelstellingen is Marathon Oil niet in lijn met een 1,5 graden pad.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Begin 2023 is Marathon Oil Corp uitgesloten wegens het ontbreken van een Net Zero ambitie en onsuccesvolle dialoog.

Marathon Petroleum Corp (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 is gesproken met Marathon Petroleum over de klimaatstrategie. Marathon Petroleum heeft geen Net Zero ambitie en lijkt ook niet van plan deze binnen een redelijke termijn af te geven.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Begin 2023 is Marathon Petroleum Corp uitgesloten wegens het ontbreken van een Net Zero ambitie en ten gevolge van een onsuccesvolle dialoog.

Martin Marietta Materials (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Climate Action 100+

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Martin Marietta Materials (MMM) heeft nog geen Net Zero ambitie afgegeven voor 2050. Daarnaast is het bedrijf terughoudend in de CO2-reductie van haar cementoperaties. Het bedrijf benadrukt dat dit onderdeel minder dan 10% van de omzet bedraagt. Toch betreft dat 90% van de emissies van MMM.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN is voornemens het engagement met MMM te intensiveren. Er wordt (opnieuw) contact gezocht met de CA100+ lead investors die het CA100+ engagement coördineren met het bedrijf. Daarnaast zal MN rondom de publicatie van het jaarverslag opnieuw vragen naar CO2-reductiedoelstellingen voor de cementoperaties van het bedrijf.

Neste Oyj (Finland)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Dutch Climate Coalition

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Het is onduidelijk of Neste een Net Zero ambitie had voor alle scopes (1, 2 en 3). In de dialoog in 2022 bevestigde Neste dat deze ambitie er wel is. MN wil deze ambitie ook duidelijk zijn in publieke rapportage. Ook kon Neste in de dialoog goed uitleggen welke stappen het bedrijf gaat ondernemen om de klimaatstrategie ook daadwerkelijk uit te voeren.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN is positief over de strategie van Neste. MN moedigt Neste aan te laten zien welke impact de CO2 intensiteit reductiedoelstellingen hebben op de absolute uitstoot.

Novatek (Rusland)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

MN sprak met Novatek in 2022 over de klimaatstrategie. Novatek heeft geen Net Zero ambitie of reductietargets. MN heeft aangegeven van Novatek te verwachten dat het deze ambitie en targets binnen een redelijke termijn communiceert.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Novatek is uitgesloten als gevolg van de oorlog in Oekraïne. We zijn derhalve niet langer in het bedrijf belegd.

Lukoil (Rusland)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Lukoil is uitgesloten als gevolg van de oorlog in Oekraïne.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in Lukoil belegd.

OMV AG (Oostenrijk)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Dutch Climate Coalition

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 is drie keer gesproken met OMV over de klimaatstrategie van het bedrijf. OMV zal de transitie doormaken van een grotendeels upstream olie- en gasbedrijf naar een chemicaliën bedrijf. OMV zal ondanks de huidige energiecrisis in Europa deze strategie voortzetten.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van OMV dat ze meer kleur geeft bij hoe het bedrijf er in 2030 uit zal gaan zien en de CO2 reducties die daarbij horen.

Pembina Pipeline Corp (Canada)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om in contact te komen met Pembina. In Augustus heeft Pembina een “last warning letter” ontvangen. Pembina Pipeline gaf hieraan geen gehoor en is daarom uitgesloten wegens een onsuccesvolle dialoog.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Petroleo Brasileiro SA (Brazilië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 sprak MN met Petroleo Brasileiro (Petrobras) over de klimaatstrategie. Petrobras wil geen scope 3 ambitie voor de lange termijn stellen en de Net Zero scope 1 en 2 ambitie wordt waarschijnlijk pas in 2050 behaald (waarbij 2050 ook niet hard wordt genoemd). Dit is minder ambitieus dan de meeste koplopers. MN heeft Petrobras in juli een “last warning letter” gestuurd als gevolg van het niet voldoen aan de dialoogdoelstellingen van MN. De reactie die daarop volgde van het bedrijf voldeed niet aan de doelstellingen van MN voor het dialoogprogramma. Petrobras is daarom in oktober 2022 uitgesloten vanwege een onsuccesvolle dialoog.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer belegd in het bedrijf.

Petronas Dagangan Bhd (Maleisië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om in contact te komen met Petronas Dagangan (Petronas). In augustus 2022 heeft Petronas een “last warning letter” ontvangen. In een gesprek dat daarop volgde gaf Petronas aan nieuwe

businessmodellen te willen onderzoeken, echter ontbreekt een concrete strategie. In oktober is er nog een keer gesproken met Petronas Dagangan, hier zijn geen nieuwe toezeggingen afgegeven. Het bedrijf is uitgesloten omdat het niet voldoet aan de engagementdoelstellingen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Petronet LNG Ltd (India)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om in contact te komen met Petronet. In Augustus heeft Petronet een "last warning letter" ontvangen. Petronet heeft ook hier niet op gereageerd en is daarom per oktober 2022 uitgesloten op grond van een onsuccesvolle dialoog.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Phillips 66 (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 spraken we met Phillips 66. Het bedrijf ziet geen mogelijkheid om Net Zero te worden in 2050. In mei heeft MN op de aandeelhoudersvergadering tegen de herbenoemingen en beloning van bestuurders gestemd omdat deze niet in lijn waren met de dialoogdoelstellingen van MN. Ook is er voor een aandeelhoudersresolutie gestemd, ingediend door FollowThis die vroeg om reductiedoelstellingen in lijn met een 1.5 gradenpad. Phillips 66 is vervolgens uitgesloten omdat het te weinig voortgang boekte op de dialoogdoelstellingen van MN.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Pioneer Natural Resources Co (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Pioneer Natural Resources is een bedrijf in de upstream olie- en gasector. In 2022 vond een nulmeting plaats. Uit deze nulmeting blijkt dat Pioneer Natural Resources een Net Zero ambitie heeft. Er ontbreekt echter een lange

termijn reductieplan voor broeikasgassen. Het bedrijf heeft wel een doelstelling voor de middellange termijn gesteld. Vanuit deze nulmeting wordt duidelijk dat Pioneer Natural Resources niet in lijn is met het 1,5 graden pad.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht dat Pioneer een reductieplan in lijn met een 1,5C gradenpad communiceert.

Polski Koncern Naftowy ORLEN SA (Polen)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 vond het eerste engagementgesprek met PKN Orlen plaats. Tijdens dit gesprek is het engagementprogramma geïntroduceerd en zijn de klimaatstrategie en targets van PKN Orlen besproken. De reductietargets zijn niet voldoende om binnen een 1.5 graden scenario te blijven.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

PKN Orlen is door een merger met PGniG uit de portefeuille gevallen. De dialoog is daarmee afgerond.

Polskie Gornictwo Naftowe i Gazownictwo SA (Polen)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Polskie Gornictwo Naftowe i Gazownictwo (pGniG) heeft geen Net Zero ambitie en geen reductiedoelstellingen. In 2022 is gesproken met pGniG over de klimaatstrategie van het bedrijf. pGniG gaf in dit gesprek aan de merger met PKN Orlen af te wachten voordat het een nieuwe strategie opstelt. Dit is echter niet in lijn met de tijdslijnen van het dialoogprogramma van MN. Om die reden is aan pGniG een "last warning letter" gestuurd, waarop het bedrijf niet heeft gereageerd. Hierop is het bedrijf uitgesloten wegens een onsuccesvolle dialoog.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Power Assets Holdings (Hong Kong)

Programma: Energietransitie 2021 – 2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan. Het presenteren van een uitfaseringsplan voor alle kolenassets, in lijn met een 1,5 graden pad.

Wat vinden wij?

Power Assets reageerde niet op de verzoeken tot dialoog. Power Assets heeft eveneens geen uitfaseringsplan voor haar kolenassets gepresenteerd. MN heeft Power Assets Holdings per 1 oktober 2022 uitgesloten, als gevolg van het niet voldoen aan de dialoogdoelstellingen van MN.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

PTT Exploration & Production PCL (Thailand)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 is gesproken met PTT Exploration & Production (TTEP) over de klimaatstrategie. Het bedrijf heeft haar target aangescherpt van een reductie van 25 naar 30 procent in 2030 omdat ze verwacht deze eerder te halen. Het transitie pad focust zich nu vooral op het afvangen van uitgestoten CO₂, verder kijken ze naar de technologische ontwikkelingen. PTTEP geeft aan geen doelstelling te hebben om te stoppen met *greenfield* olie-investeringen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht dat PTTEP de reductietargets in lijn brengt met een 1,5C gradenpad. Daarnaast verwacht MN dat PTTEP zich publiek committeert aan het stoppen van nieuwe investeringen in *greenfield olieprojecten*.

PTT PCL (Thailand)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om in contact te komen met PTT PCL. In Augustus heeft PTT PCL een "last warning letter" ontvangen. PTT PCL stelt dat het bedrijf stappen heeft ondernomen op de doelstellingen van het dialoogprogramma van MN. Ons oordeel luidt echter dat dit niet het geval is. Om die reden is PTT PCL in oktober 2022 uitgesloten en de dialoog is afgerond.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in bedrijf belegd.

Repsol SA (Spanje)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 vond een gesprek met Repsol plaats waarin de scope 3 doelstelling van het bedrijf werd besproken. Die is alleen gericht op de eigen geproduceerde olie- en gasproducten, terwijl het bedrijf ook olieproducten van derden verkoopt. Repsol is kort daarna bij een herijking uit de portefeuille van MN gevallen en de dialoog is afgerond.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf is belegd.

RWE AG (Duitsland)

Wat is het doel?

De dialoog met RWE heeft als doel de uitfasering van de kolencentrales van het bedrijf in lijn te brengen met het 1,5C scenario. Voor Duitsland ligt de doelstelling op 2030.

Wat vinden wij?

MN is binnen het samenwerkingsverband CA100+ lead op het engagement met RWE. Binnen dit samenwerkingsverband heeft er een gesprek plaatsgevonden met bestuursleden van RWE. RWE heeft sindsdien grote voortgang gemaakt. Zo heeft het bedrijf onder andere een deal gesloten met de Duitse overheid om de kolencentrales te sluiten in 2030 en verwacht het de doelstellingen voor duurzame energieopwekking te kunnen opschalen. RWE wacht tevens op validatie van SBTi om de doelstellingen in lijn met 1,5C graden bevestigd te krijgen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN houdt toezicht op de voortgang van het bedrijf om de 1,5C graden doelstellingen te bereiken en de kolencentrales uit te faseren in 2030. Daarnaast kan RWE als het op enkele punten meer transparantie verleent een 100% score halen op de CA100+ benchmark.

Santos Ltd (Australië)**Wat is het doel?**

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

MN sprak in 2022 met Santos en vroeg het bedrijf een scope 3 ambitie in lijn met een 1,5C graden pad op te stellen en te communiceren. Santos stelt dat het hier geen gehoor aan kan geven totdat het bedrijf een concreet plan heeft hoe het deze ambitie kan bereiken. Santos is na een herijking uit de portefeuille van MN gevallen en de dialoog is afgerond.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf is belegd.

Schlumberger Ltd (Verenigde Staten)**Wat is het doel?**

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er heeft in 2022 geen gesprek plaatsgevonden met Schlumberger. MN zoekt contact via het samenwerkingsverband CA100+ en andere Nederlandse investeerders. De lange en middellange termijn reductiedoelstellingen van Schlumberger lijken in lijn te zijn met een 1,5C graden pad. Het bedrijf wacht echter nog op validatie van SBTi en TPI.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht meer duidelijkheid over de strategie en kapitaalinvesteringen die achterliggend zijn voor de 1,5C graden strategie.

Shell PLC (Verenigd Koninkrijk)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Climate Action 100+

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Tijdens 2022 is er meermaals met Shell gesproken over de plannen van het bedrijf rondom de energietransitie. Shell heeft moeite met de eisen die beleggers stellen over het te volgen 1,5C graden pad: het IEA pad is volgens Shell niet in lijn met de realiteit van vraag naar olie- en gasproducten. Shell benadrukt tijdens de gesprekken dat er te veel focus is geweest voor de aanbodkant van de energiemarkt, in plaats van de vraagkant. Tijdens de engagementgesprekken heeft MN benadrukt dat Shell meer duidelijkheid moet geven over de bijdrage aan een 1,5C graden scenario. Daarnaast kan Shell meer doen om klanten te helpen die transitie door te maken.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van Shell dat het bedrijf haar scope 3 doelstelling voor 2030 in lijn brengt met een pad naar 1,5C graden. Daarnaast eist MN dat Shell meer transparantie verleent over kapitaalinvesteringen in duurzame energie en doelstellingen voor duurzame energieproductie.

Tenaga Nasional Bhd (Maleisië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

De dialoog met Tenaga Nasional heeft als doel de uitfasering van de kolencentrales van het bedrijf in lijn te brengen met het 1,5C scenario. Voor Duitsland ligt de doelstelling op 2030.

Wat vinden wij?

Het bedrijf heeft geen doelstelling afgegeven om de kolencentrales uit te faseren in lijn met het IPCC pad voor Azië. Daarom is er door MN eerst tegen de herbenoemingen van bestuurders gestemd. Omdat er na herhaaldelijk contact zoeken ook geen gesprek is geweest met het bedrijf, is Tenaga Nasional per 1 oktober 2022 op de uitsluitingslijst van MN geplaatst.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer belegd in het bedrijf.

TotalEnergies SE (Frankrijk)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: Dutch Climate Coalition en Climate Action 100+

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

TotalEnergies heeft doelstellingen om de CO₂-intensiteit van de scope 1, 2 en 3 uitstoot omlaag te brengen, met 20% in 2030 en 100% in 2050. Om deze doelstellingen te bereiken groeit het bedrijf in duurzame energie, maar ook de tak die vloeibaar gas produceert groeit snel. Omdat het IEA Net Zero scenario en de Transition Pathway Initiative analyses laten zien dat 20% CO₂-intensiteit niet voldoende is om 1,5C graden te bereiken, heeft MN een resolutie ingediend bij de aandeelhoudersvergadering van TotalEnergies die daar wel om vraagt. De resolutie is geweigerd

---

door het bestuur van TotalEnergies. MN heeft daarom vervolgens tegen de herbenoemingen gestemd van alle bestuurders.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van TotalEnergies een significante aanscherping van de doelstelling om scope 3 CO₂-uitstoot in 2030 te verminderen in lijn met een scenario naar 1,5C graden.

Tourmaline Oil Corp (Canada)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 is gesproken met Tourmaline Oil Corp. Het bedrijf exploreert en produceert gas en heeft geen activiteiten in duurzame energie. Tourmaline heeft ook geen Net Zero ambitie uitgesproken.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Begin 2023 is Tourmaline door MN uitgesloten wegens het ontbreken van een net zero ambitie en onsuccesvolle dialoog.

Ultrapar Participacoes SA (Brazilië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Ultrapar Participacoes (Ultrapar) heeft geen Net Zero ambitie gedefinieerd voor scope 1, 2 en 3 uitstoot. Ultrapar heeft ook geen korte, middellange en lange termijn reductiedoelstellingen gesteld op scope 1, 2 en 3 uitstoot. MN heeft tijdens de aandeelhoudersvergadering tegen de remuneratie van bestuurders gestemd.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Begin 2023 is Ultrapar Participacoes door MN uitgesloten wegens het ontbreken van een Net Zero ambitie en ten gevolge van een onsuccesvolle dialoog.

Valero Energy Corp (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 heeft het eerste engagementgesprek met Valero plaatsgevonden. Tijdens het gesprek werd duidelijk dat het bedrijf geen ambities heeft om doelstellingen voor scope 3 uitstoot te communiceren, wat een belangrijk onderdeel moet zijn van een klimaatstrategie voor bedrijven in de downstream sector. Het bedrijf is daarom per 1 oktober 2022 op de uitsluitingslijst van MN geplaatst en de dialoog is afgerond.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Williams Cos Inc (Verenigde Staten)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1,2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Eind 2022 heeft het eerste engagementgesprek met Williams COS plaatsgevonden. Tijdens het gesprek werd duidelijk dat het bedrijf zich positioneert om de infrastructuur voor fossiel gas uit te breiden. De divisie over schonere energiebronnen lijkt een bijzaak te zijn voor het bedrijf.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van Williams COS dat het zich positioneert naar de verwachte groei van diverse vormen van duurzame brandstoffen.

Woodside Energy Group Ltd (Australië)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

In 2022 heeft het eerste gesprek met Woodside plaatsgevonden. Het bedrijf heeft een Net Zero doelstelling voor scope 1 en 2 emissies in 2050. De tussenliggende doelstellingen zijn echter niet toereikend om onder voorlopers in de upstream olie en gasector te worden geschaald. MN heeft daarom tegen het klimaatrapport gestemd op de aandeelhoudersvergadering.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht van Woodside dat de scope 1 en 2 emissies verder omlaag gebracht worden door operationele emissies reducties. Ook dient het bedrijf inzicht te geven in de strategie om scope 3 uitstoot te verminderen.

Yantai Jereh Oilfield Services Group Co Ltd (China)

Programma: Energietransitie 2021-2023

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het in lijn brengen van de korte, middellange en lange termijn scope 1, 2 en 3 uitstoot van broeikasgassen in lijn met een 1,5 graden pad, onderbouwd met een duidelijke strategie en investeringsplan.

Wat vinden wij?

Er zijn verschillende pogingen gedaan om de dialoog te starten met Yantai Jereh, waarop het bedrijf echter geen gehoor gaf. MN heeft daaropvolgend een "last warning letter" gestuurd, waarop het bedrijf ook niet heeft gereageerd. Yantai Jereh Oilfield Services Group is door MN uitgesloten op 1 oktober 2022 omdat het bedrijf geen Net Zero ambitie heeft die aansluit bij een 1,5C graden pad.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Incidenten & Controverses

Barrick Gold Corp (Canada)

Programma: Incidenten & Controverses

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Met dit programma dringt MN er bij bedrijven op aan de negatieve impact die zij veroorzaken met hun bedrijfsactiviteiten te stoppen of beperken en, waar relevant, herstel en/of verhaal aan te bieden aan benadeelden.

Wat vinden wij?

MN spreekt met Barrick over ernstige mensenrechtenschendingen rondom de mijnen waar Barrick actief is. Barrick heeft stappen ondernomen om de mensenrechtenschendingen rondom de aan te pakken. Zo worden private beveiligingsmedewerkers getraind op de Voluntary Principles on Security and Human Rights, is er een herplaatsingsprogramma opgesteld, en is een Community Development Committee in het leven geroepen om de lokale belangen te behartigen. MN is echter niet overtuigd van de effectiviteit van deze maatregelen, gezien nieuwe aantijgingen van ernstige misstanden zijn gerapporteerd door relevante stakeholders.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN dringt er bij Barrick op aan dat het bedrijf meer verantwoordelijkheid neemt ten aanzien van het respecteren van mensenrechten rondom de mijnen waar het bedrijf grote zeggenschap heeft. MN wil dat het bedrijf onderzoek laat doen door een onafhankelijke partij naar nieuwe aantijgingen van mensenrechtenschendingen.

BHP Group Ltd (Verenigd Koninkrijk)

Programma: Incidenten & Controverses

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

MN vraagt BHP allereerst om herstelmaatregelen te treffen. Het bedrijf dient getroffenen herstel en verhaal te bieden en de milieuschade in het gebied op te lossen. Daarnaast stimuleert MN BHP haar risicomanagementsystemen te verbeteren om de veiligheid van dammen beter te monitoren en het risico op herhaling te minimaliseren.

Wat vinden wij?

In de vijf jaar na de instorting van de dam heeft BHP onder andere ingezet op verbeterde monitoringssystemen om damveiligheid te kunnen controleren. Recentelijk zijn de bedrijfsactiviteiten in het getroffen gebied weer opgestart. BHP heeft een onafhankelijke stichting in het leven geroepen die verantwoordelijk is voor het implementeren en managen van (o.a.) remediëring voor benadeelden. MN zag er in 2022 op toe dat BHP deze lijn bleef voortzetten, er heeft geen gesprek plaatsgevonden. In 2022 viel BHP uit de portefeuille van MN. Daarom is het engagement afgerond.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd.

Hon Hai Precision Industry Co Ltd (Taiwan)

Programma: Incidenten & Controverses

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Met dit programma dringt MN er bij bedrijven op aan de negatieve impact die zij veroorzaken met hun bedrijfsactiviteiten te stoppen of beperken en, waar relevant, herstel en/of verhaal aan te bieden aan benadeelden.

Wat vinden wij?

Hon Hai staat internationaal bekend als Foxconn en is een Chinese electronicaproductent. Hon Hai's belangrijkste klant is Apple. Het bedrijf wordt ervan beschuldigd gebruik te maken van Oeigoerse arbeiders en gedwongen arbeid. MN heeft eind 2022 een analyse uitgevoerd en zal het engagement opstarten in 2023.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN wenst van Hon Hai allereerst te zien dat het bedrijf de aantijgingen serieus onderzoekt en maatregelen treft gerapporteerde misstanden aan te pakken.

Motorola Solutions Inc (Verenigde Staten)

Programma: Incidenten & Controverses

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

De uitwisselingen met Motorola gaan over het onderwerp 'verantwoorde technologie'. MN vraagt het bedrijf om gepaste zorgvuldigheid in acht te nemen bij de ontwikkeling en verkoop van gevoelige technologieën, zodat het risico op negatieve sociale impacts wordt verkleind.

Wat vinden wij?

Motorola Solutions Inc (Motorola) heeft diverse beleids- en procesmaatregelen ingericht om het risico op negatieve sociale impact door de ontwikkeling en verkoop van producten te verkleinen. Zo toetst het bedrijf nieuwe producten op risico's voor potentieel misbruik en onderwerpt het kopers van gevoelige technologieën aan een screening. Motorola heeft een speciale commissie in het leven geroepen die hier toezicht op houdt.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN vindt het positief dat Motorola zich bewust is van de risico's die bepaalde gevoelige technologieën kunnen vormen voor mensen. Om ons te verzekeren van de effectiviteit van huidige inspanningen vragen we het bedrijf om transparantie verder te verbeteren.

Petroleo Brasileiro SA (Brazilië)

Programma: Incidenten & Controverses

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Het engagement richt zich op verbetering van het governance en anticorruptie beleid van het bedrijf. Aanleiding is de betrokkenheid van het bedrijf bij 'operation carwash' – een grootschalig corruptieschandaal in Brazilië. MN dringt binnen de dialoog er ook op aan dat het bedrijf herstel- en/of verhaal aanbiedt aan benadeelden.

Wat vinden wij?

Petroleo Brasileiro (Petrobras) heeft diverse beleids- en procesmaatregelen getroffen om de negatieve impacts van dit schandaal op belanghebbenden te verminderen en soortgelijke incidenten in de toekomst te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. MN is tevreden over de robuuste maatregelen die zijn doorgevoerd om corruptie, fraude en omkoping in de toekomst tegen te gaan, zoals het aanscherpen van beleid en governance.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Het engagement is in 2022 afgesloten omdat het bedrijf voldoende voortgang heeft laten zien. De dialoog is afgerond met een afsluitende brief met enkele laatste aanbevelingen. Deze aanbevelingen zien met name op het transparant(er) rapporteren over contactmomenten met politieke vertegenwoordigers.

Petroleos del Peru SA (Peru)

Programma: Incidenten & Controverses

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Met dit programma dringt MN er bij bedrijven op aan de negatieve impact die zij veroorzaken met hun bedrijfsactiviteiten te stoppen of beperken en, waar relevant, herstel en/of verhaal aan te bieden aan benadeelden.

Wat vinden wij?

Petroleos del Peru (Petroperu) wordt in verband gebracht en bekritiseerd wegens negatieve impacts van olielekken van de Norperuano Pipeline (ONP) in het Peruaanse Amazone gebied. De kwaliteit en drinkbaarheid van het water in de omliggende gebieden is sterk achteruitgegaan. Daarnaast wordt Petroperu ervan beschuldigd ongetrainde lokale bewoners te hebben ingehuurd voor het opruimen van de gelekte olie zonder hierbij gebruik te maken van de juiste beschermende maatregelen. MN heeft eind 2022 een eerste analyse uitgevoerd naar de gemelde misstanden en zal in 2023 het engagement opstarten.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN wil graag zien dat de gemelde negatieve gevolgen worden aangepakt en in de toekomst voorkomen. Als onderdeel hiervan verwacht MN dat Petroperu in kaart brengt wat de schade is, identificeren welke mensen benadeeld zijn, en herstel en/of verhaal aanbiedt aan benadeelden.

TigerBrands Ltd (Zuid-Afrika)

Programma: Incidenten & Controverses

Samenwerkingsverband: N.v.t.

Wat is het doel?

Met dit programma dringt MN er bij bedrijven op aan de negatieve impact die zij veroorzaken met hun bedrijfsactiviteiten te stoppen of beperken en, waar relevant, herstel en/of verhaal aan te bieden aan benadeelden.

Wat vinden wij?

We waren in 2022 enkele maanden belegd in TigerBrands. Er heeft in die maanden geen gesprek plaatsgevonden. In deze periode monitorden we de ontwikkelingen rondom een grootschalig incident op productveiligheid dat plaatsvond in 2018. MN vindt het positief dat TigerBrands na dit incident haar productveiligheid en hygiëne voorschriften heeft verbeterd. Ook werkt het bedrijf goed mee met de juridische macht en rapporteert het transparant over ontwikkelingen. MN vindt het belangrijk dat slachtoffers eerlijk worden gecompenseerd. De collectieve rechtszaak die is aangespannen door slachtoffers en nabestaanden zal hier uitsluitel over geven.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer belegd in TigerBrands.

TotalEnergies SE (Frankrijk)

Programma: Incidenten & Controverses

Samenwerkingsverband: N.v.t. (Myanmar casus), Dutch Climate Coalition (olieproject en pijpleiding)

Wat is het doel?

Met dit programma dringt MN er bij bedrijven op aan de negatieve impact die zij veroorzaken met hun bedrijfsactiviteiten te stoppen of beperken en, waar relevant, herstel en/of verhaal aan te bieden aan benadeelden.

Wat vinden wij?

In 2022 sprak MN over twee verschillende controverses met TotalEnergies. Allereerst bespraken we onze zorgen over de aanwezigheid van TotalEnergies in Myanmar en de samenwerking met een staatsbedrijf dat sinds de coup van 2021 in handen is van de militaire junta. Begin 2022 kondigde TotalEnergies aan haar activiteiten in Myanmar vanwege de fragiele situatie af te bouwen. In juli 2022 werd dit effectief.

We spraken ook met TotalEnergies over de impacts van een oliewinningsproject in Oeganda en de aanleg van bijbehorende 1,400 kilometer lange pijpleiding door het gebied en buurland Tanzania. In een eerste gesprek met het bedrijf bevroegen we TotalEnergies op de impact van deze projecten op klimaat, biodiversiteit en lokale

---

gemeenschappen. Ondanks de open uitwisseling nam dit onze zorgen onvoldoende weg. Er is sprake van een grote discrepantie tussen de bevindingen van TotalEnergies enerzijds en signalen die wij ontvangen vanuit maatschappelijk middenveld anderzijds, wat vraagt om vervolgonderzoek en verdere dialoog.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN is niet gerust op de impacts van TotalEnergies activiteiten in Oeganda en Tanzania. We verwachten dat het bedrijf duidelijk maakt hoe deze activiteiten passen binnen TotalEnergies' klimaatstrategie en MN's verwachting om CO2-uitstoot voor 2030 in lijn te brengen met een 1,5C graden scenario. Daarnaast is er veel aandacht voor potentiële negatieve impacts op lokale gemeenschappen en milieu. MN bevraagt TotalEnergies op de claim dat het oliewinningsproject netto positief zou bijdragen aan biodiversiteit; dringt aan op de implementatie van effectieve klachtenmechanismen en monitoring; verwacht tijdige en passende consultatie en compensatie van benadeelden; en vraagt het bedrijf om te zorgen voor langetermijnwaardecreatie voor lokale gemeenschappen.

Leefbaar Inkomen in Agrifood

Chocoladefabriken Lindt & Spruengli AG (Zwitserland)

Programma: Leefbaar Inkomen in Agrifood

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare en gediversifieerde inkomens voor cacaoboeren.

Wat vinden wij?

Lindt identificeert leefbaar inkomen als prioriteit en onderneemt de nodige stappen om dit mogelijk te maken. Het bedrijf kent de oorsprong van de ingekochte cacao en heeft goed inzicht in de levensomstandigheden van de producerende boeren. Via een grootschalig programma ondersteunt Lindt cacaoboeren waarvan het inkoop, onder meer via trainingen en door te investeren in de ontwikkeling van gemeenschappen. MN is te spreken over dit programma en vindt het positief om te zien dat externe impactmetingen de effectiviteit aantonen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN moedigt Lindt aan om doorlopend te reflecteren op de effectiviteit van getroffen maatregelen om leefbare inkomens voor cacaoboeren te bevorderen. In het komende jaar vraagt MN Lindt om meer aandacht te besteden aan haar inkoopbeleid door na te gaan in hoeverre dit aansluit de bredere ambities van het bedrijf om goede condities in haar ketens te realiseren.

The Hershey Co (Verenigde Staten)

Programma: Leefbaar Inkomen in Agrifood

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare en gediversifieerde inkomens voor cacaoboeren.

Wat vinden wij?

Hershey prioriteert het onderwerp leefbare inkomens. Het bedrijf trekt actief op met andere voedselbedrijven en expert organisaties om dit te bevorderen en werkt direct met cacaoboeren via haar 'Cocoa for Good' programma, welke steeds verder wordt opgeschaald. Positief is Hershey's toezegging om de impact van haar inspanningen op boereninkomens tweejaarlijks te gaan meten. Hiertoe rondde het bedrijf in 2022 een baseline studie af voor belangrijkste inkoopmarkten Ivoorkust en Ghana.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

In 2022 is het MN niet gelukt om met het bedrijf te spreken, komend jaar willen we de dialoog vervolgen. MN vraagt Hershey om stappen te blijven zetten om leefbare inkomens te realiseren. Specifiek zullen we het bedrijf aanmoedigen om de belangrijkste inzichten uit de baseline studie te delen en de lessen die hieruit getrokken kunnen worden mee te nemen in de doorontwikkeling van strategieën.

The JM Smucker Co (Verenigde Staten)

Programma: Leefbaar Inkomen in Agrifood

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare en gediversifieerde inkomens voor koffieboeren.

Wat vinden wij?

Smucker erkent het belang van leefbare inkomens maar neemt hier nog beperkt actie op. Zo verzamelt het bedrijf nog geen informatie over de inkomensniveaus van boeren in haar toeleveringsketen en is het niet aangesloten bij leidende samenwerkingen op dit onderwerp. Wel is Smucker betrokken bij verschillende projecten met koffieboeren. Hoewel de meeste aandacht in deze projecten uitgaat naar het vergroten en verduurzamen van koffieopbrengsten, krijgen boereninkomens ook de nodige aandacht. In 2022 schaalde het bedrijf verschillende projecten op, waardoor bijna 25.000 nieuwe boeren werden bereikt.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN vraagt Smucker om leefbaar inkomen nadrukkelijker aandacht te geven in strategieën. Een belangrijke eis is dat het bedrijf inzichtelijk maakt waar de inkomens van boeren in haar toeleveringsketen momenteel liggen, zodat er gerichte actie kan worden genomen.

Nestlé SA (Zwitserland)

Programma: Leefbaar Inkomen in Agrifood

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare en gediversifieerde inkomens voor koffie- en cacao-boeren.

Wat vinden wij?

Nestlé voert al geruime tijd beleid op het onderwerp leefbare inkomens en trekt hiervoor actief op met andere voedselbedrijven en expert organisaties. In 2022 kondigde Nestlé aan dat een pilotproject, dat volledig is gericht op het verbeteren van boereninkomens, succesvol is bevonden en wordt opgeschaald. Dit innovatieve programma betaalt boeren wanneer zij bepaalde duurzame keuzes omarmen, zoals het naar school sturen van hun kinderen of het toepassen van goede landbouwtechnieken. Nestlé heeft grote ambities en wil dat het project 160.000 boeren bereikt in 2030.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN is te spreken over Nestlé's innovatieve aanpak en hoopt dat het bedrijf erin slaagt om dit komende jaren succesvol uit te breiden. Hierbij wordt het bedrijf aangemoedigd om, samen met relevante stakeholders, kritisch te blijven reflecteren op de daadwerkelijke uitkomsten om zo de positieve impact van het project te maximaliseren.

Starbucks Corp (Verenigde Staten)

Programma: Leefbaar Inkomen in Agrifood

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare en gediversifieerde inkomens voor koffieboeren.

Wat vinden wij?

Starbucks erkent dat er armoede bestaat onder koffieboeren en dat hier een verantwoordelijkheid ligt voor inkopers zoals zichzelf. Het bedrijf stelt zich hierin echter minder ambitieus op dan MN graag zou zien, zowel op beleidsmatig vlak als in concrete inspanningen om boeren te ondersteunen. Ook op het gebied van transparantie en bereidheid tot dialoog voldoet het bedrijf niet aan de verwachtingen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht een actievere houding van Starbucks op dit thema. Beginnend bij de basis, verwacht MN dat het bedrijf zich explicieter uitspreekt over leefbare inkomens en hier gedegen beleid op formuleert.

Leefbaar Loon in Textiel

Adidas AG (Duitsland)

Programma: Leefbaar Loon in Textiel

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare lonen voor productiemedewerkers in kledingfabrieken.

Wat vinden wij?

Adidas heeft een gedetailleerde strategie voor betere lonen, voert vooruitstrevend inkoopbeleid, en heeft eerlijke lonen opgenomen als onderdeel van het strategische plan voor 2025. In 2022 rondde het bedrijf een loon assessment af voor drie strategische inkoopmarkten. Deze benchmark exercitie moet het bedrijf in staat stellen om in de komende jaren loonveranderingen te volgen en bevindingen mee te nemen in strategieherzieningen om zo tot een steeds effectievere aanpak te komen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN verwacht dat Adidas de effectiviteit van haar inspanningen aantoont. Het is positief om te zien dat het bedrijf hierop voorsorteert. In 2023 breidt Adidas de loon assessments verder uit naar andere strategisch inkoopmarkten.

Associated British Foods PLC (Verenigd Koninkrijk)

Programma: Leefbaar Loon in Textiel

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare lonen voor productiemedewerkers in kledingfabrieken.

Wat vinden wij?

In het najaar van 2021 stelde Primark zich ten doel dat alle medewerkers in de productieketen in 2030 een leefbaar loon verdienen. Het bedrijf heeft een vijftal actiegebieden vastgesteld waarop het actie wil ondernemen om dit doel te realiseren. MN vindt het positief dat Primark zich zo expliciet aan leefbare lonen committeert en erkent de inspanningen die het bedrijf sindsdien levert om dit mogelijk te maken. Voorbeelden hiervan zijn interne capaciteitsopbouw, het aanscherpen van het verantwoord inkoopbeleid, en intensievere samenwerking met leveranciers.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Vooruitkijkend moedigt MN Primark aan om de geformuleerde plannen ten uitvoer te brengen en transparant te rapporteren over de vooruitgang die wordt geboekt naar het doel voor 2030.

Hennes & Mauritz AB (Zweden)

Programma: Leefbaar loon in de textielsector

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare lonen voor productiemedewerkers in kledingfabrieken.

Wat vinden wij?

In 2021 liet H&M een onafhankelijk studie uitvoeren om de impact van haar inspanningen te meten. Deze studie toonde aan dat verschillende aspecten van H&M's leefbaar loon strategie een significante positieve uitwerking hadden op de lonen van productiemedewerkers. Tegelijkertijd gaf het bedrijf ook te kennen dat de studie aanknopingspunten bevatte voor verdere aanscherping. H&M is hier in 2022 mee aan de slag gegaan.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN vindt het positief dat H&M de focus legt op daadwerkelijke uitkomsten voor productiemedewerkers, maar ziet ook dat verandering binnen de sector langzaam gaat. We moedigen het bedrijf aan om impact te blijven meten en zich te blijven verbeteren. Specifiek verwachten we dat H&M komend jaar aan de slag gaat met het aanscherpen van haar klachtenmechanismen voor ketenmedewerkers en derde partijen. Ook vragen we het bedrijf om kritisch te reflecteren op haar inkooppraktijken en zoekt naar mogelijkheden om leveranciers te ondersteunen in de transitie naar leefbare lonen.

Industria de Diseno Textil SA (Spanje)

Programma: Leefbaar Loon in Textiel

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare lonen voor productiemedewerkers in kledingfabrieken.

Wat vinden wij?

Inditex erkent het belang van leefbare lonen, prioriteert het onderwerp in haar 'Worker at the Center' strategie en zoekt samenwerking binnen en buiten de toeleveringsketen om het onderwerp verder te brengen. Een voorbeeld hiervan is een initiatief waarin Inditex samen met leveranciers reflecteert op de impact van Inditex' inkoopbeleid. Het bedrijf slaagt er nog niet in om de effectiviteit van deze en andere inspanningen aan te tonen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN vraagt Inditex om leefbare lonen een centrale plek te geven in de aangekondigde nieuwe strategie. Aanvullend vragen we om meer transparantie. Dit betreft niet alleen transparantie over uitkomsten, maar ook transparantie in bredere zin. Hoewel de kwaliteit van de dialoog tussen Inditex en MN in 2022 aanzienlijk is verbeterd, blijft het bedrijf terughoudend met het delen van informatie.

The TJX Companies (Verenigde Staten)

Programma: Leefbaar Loon in Textiel

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare lonen voor productiemedewerkers in kledingfabrieken.

Wat vinden wij?

TJX is het enige kledingbedrijf in het leefbaar loon programma van MN dat nog niet werkt aan het verbeteren van lonen in de keten. Als voornaamste argument wijst TJX hiervoor naar haar bedrijfsmodel dat is gericht op de inkoop en verkoop van restpartijen van andere merken, waardoor het bedrijf zich minder in een positie ziet om eisen te stellen op het gebied van arbeidsomstandigheden.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN gelooft dat TJX binnen haar bedrijfsmodel meer verantwoordelijkheid kan en moet nemen op dit onderwerp. We vragen het bedrijf daarom met veel urgentie om hiermee aan de slag te gaan, om te beginnen voor de *private label* producten die het wel rechtstreeks van fabrieken inkoop. Daarnaast dringt MN aan op betere transparantie.

VF Corp (Verenigde Staten)

Programma: Leefbaar Loon in Textiel

Samenwerkingsverband: Platform Living Wage Financials

Wat is het doel?

Leefbare lonen voor productiemedewerkers in kledingfabrieken.

Wat vinden wij?

In recente jaren is VF Corp steeds serieuzer aan de slag gegaan met leefbare lonen. Het bedrijf heeft het onderwerp geprioriteerd, publiceerde in 2021 een leefbaar loon statement en kondigde aan loonanalyses uit te gaan voeren in eigen fabrieken en daarna bij leveranciers. VF Corp werkte in 2022 aan de uitvoering van deze plannen. Zo consulteerde het bedrijf het Fair Wage Network voor verdere aanscherping van haar beleid op leefbaar loon.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN is positief over de ontwikkelingen die VF Corp doormaakt en verwacht dat het bedrijf dit komend jaar voortzet. Dit lijkt te gebeuren: VF Corp heeft aangekondigd loonanalyses bij strategische leveranciers uit te voeren, het inkoopbeleid te herzien, en de dialoog met ketenpartners te versterken.

Nederlandse Beursgenoteerde Ondernemingen

ABN AMRO Group NV (Nederland)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

In de gesprekken met ABN Amro stonden de onderwerpen uit de Eumedion speerpuntenbrief 2022 centraal, en daarbij ook de impact van de Rusland-Oekraïne oorlog op de banken en in hoeverre er blootstelling is aan Russisch vermogen. De Supervisory Board van ABN Amro ontvangt wekelijks een statusupdate van Risk Management. Er werd ingegaan op de klimaatdoelstellingen van de banken en de brieven ontvangen van Milieudefensie. ABN Amro heeft aangegeven te werken aan een klimaatstrategie volgens het Klimaatakkoord, en geen separaat plan aan te leveren bij Milieudefensie. Ook is gesproken over genderdiversiteit en het waarborgen van culturele en etnische diversiteit in de organisatie. ABN Amro geeft aan deze discussie te voeren op Supervisory Board level, maar vooralsnog geen doelstelling te zetten op etniciteit.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Naar aanleiding van de rotatie in lead en supportposities is MN vanaf 2023 niet meer betrokken bij de dialoog met ABN Amro.

Aegon NV (Nederland)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde
Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

We spraken met Aegon in aanloop naar de aandeelhoudersvergadering van 2022 onder meer over klimaatverandering en hoe ambities op dat vlak gereflecteerd worden in het beloningsbeleid van het bedrijf. Daarnaast bestond een belangrijk focuspunt eind 2022 uit de aangekondigde verkoop van Aegon Nederland aan A.S.R.. De opbrengst wil Aegon gebruiken om te investeren in Aegon's belangrijkste groeimarkten, de VS, Brazilië en China. De afronding van de transactie staat gepland voor de tweede helft van 2023.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN wil dat de transactie in goede banen wordt geleid waarbij de duurzaamheidsdoelstellingen van Aegon overeind blijven.

Akzo Nobel NV (Nederland)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde
Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

MN heeft in september 2022 de lead positie op Akzo overgenomen binnen het samenwerkingsverband en is begonnen met het voorbereiden van het engagement en het definiëren van aandachtsgebieden.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

In 2023 zullen onder andere de speerpunten uit de Eumedion brief worden aangekaart bij Akzo Nobel, waaronder de thema's mensenrechten en biodiversiteit. In de afgelopen jaren is er veel discussie geweest over de beloningen in de top en het gebruik van discretionaire bevoegdheid vanuit de Remuneratiecommissie op de variabele beloning. Daarnaast verwachten wij van Akzo Nobel dat het bedrijf stappen zet op het vlak van belastingtransparantie en rapportages hierover.

Heineken NV (Nederland)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde
Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

MN sprak met Heineken in aanloop naar de aandeelhoudersvergadering van 2022 over onder meer klimaatverandering, inclusie en diversiteit, en mensenrechten due diligence. Dit laatste met name voor hoog-risico gebieden gezien de situatie in Rusland en Oekraïne. We complimenteerden het bedrijf met de eerder gepresenteerde

road map voor het bereiken van de net-zero doelstellingen. Heineken kondigde verder aan een duurzaamheidscomponent te koppelen aan de lange termijn beloning van bestuurders, met openbaarmaking van doelstellingen en resultaten. Hiermee werd een belangrijke mijlpaal van het engagement behaald, aangezien we hier al meerdere jaren op aandrongen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Uit mediaberichten van november 2022 blijkt dat Heineken nog steeds onderhandelt over de verkoop van het Russische dochterbedrijf. We willen dat het bedrijf transparant rapporteert over de voortgang hiervan. Verder wil MN graag het gesprek rondom de energietransitie vervolgen. Zo verwacht MN een update op de *road map* voor emissie intensieve onderdelen.

ING Groep NV (Nederland)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde
Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

In de gesprekken met ING stonden de onderwerpen uit de Eumedion speerpuntenbrief 2022 centraal, en daarbij ook de impact van de Rusland-Oekraïne oorlog op de banken en in hoeverre er blootstelling is aan Russisch vermogen. ING gaf aan de impact van de oorlog op de Nederlandse economie en klanten te blijven monitoren en vooral onzekerheden te zien op de lange-termijn. Bij ING werd specifiek ingegaan op het commitment in 2025 te stoppen met financiering in nieuwe olie- en gasprojecten, en het afbouwen van de financiering van de huidige olie- en gasprojecten. Ook is gesproken over genderdiversiteit en het waarborgen van culturele en etnische diversiteit in de organisatie.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Naar aanleiding van de rotatie in lead en supportposities is MN vanaf 2023 niet meer betrokken bij de dialoog met ING.

Koninklijke Ahold Delhaize NV (Nederland)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde
Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

Wat vinden wij?

MN sprak in aanloop naar de AVA van 2022 over onder meer het beloningsbeleid van het bedrijf en klimaatambities. Het nieuwe beloningsbeleid van Ahold dat tijdens de AVA werd voorgelegd en goedgekeurd, bevat meer meetbare en controleerbare prestatiedoelstellingen op het gebied van ESG. MN is blij met de voortgang op dat vlak. Daarnaast sprak MN met het bedrijf over de impact van de oorlog in Oekraïne op het consumentengedrag en de inflatie. Hoewel de uitgekeerde bestuurdersbonussen in 2022 werden gematigd van 150% naar 125%, zijn deze nog steeds aan de hoge kant. Zeker in het licht van de afwezige ‘appreciation pay’ voor werknemers (deze werd in 2021 wel uitgekeerd).

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Naast de speerpunten uit de Eumedion Focus brief, zal de dialoog rondom de impact van de oorlog in Oekraïne op consumenten en inflatie. Daarnaast zullen we ook in 2023 aandacht blijven vragen naar transparantie over beloningen, zeker wanneer Ahold gebruik mocht maken van discretionaire bevoegdheden.

Koninklijke DSM NV (Nederland)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

Het afgelopen jaar stond in het teken van de voorgenomen fusie tussen DSM en Firmenich. Er zijn meerdere gesprekken geweest waarin we in zijn gegaan op de verschillen tussen het Nederlands en Zwitsers recht en de corporate governance codes. In de laatste afspraak eind november 2022 heeft DSM aangegeven dat zij het stemrecht van aandeelhouders over fusies/afsplitsingen die het karakter of identiteit van de organisatie wezenlijk veranderen ter stemming zal voorleggen aan aandeelhouders. Dit is niet verplicht in Zwitserland en vereist een aanpassing van de statuten waar ook de Zwitserse KvK mee in moet stemmen. MN heeft ervoor gepleit vooral de goede zaken uit de Nederlandse context te behouden ondanks dat dit niet verplicht is in Zwitserland.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Naast de speerpunten uit de Eumedion speerpuntenbrief, zal de aandacht blijven op de governance en integratie van de nieuwe organisatie. Daarnaast ook op de gezamenlijke ambities van DSM – Firmenich op gebied van klimaat en biodiversiteit.

Prosus NV (Nederland)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

MN heeft in september 2022 de lead positie op Prosus overgenomen binnen het samenwerkingsverband Eumedion en is begonnen met het voorbereiden van het engagement en het definiëren van aandachtsgebieden.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

In 2023 zullen onder meer de speerpunten uit de speerpuntenbrief van Eumedion centraal staan, waaronder mensenrechten due diligence.

Shell PLC (Verenigd Koninkrijk)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

Naast de gesprekken die met Shell worden gevoerd over de klimaatambities van het bedrijf (zie hiervoor het 'energietransitie programma') werd met Shell gesproken over Shell's operaties in Nigeria. Aanleiding is de

---

olievervuiling in verschillende dorpen in de Nigerdelta in Nigeria. In 2021 oordeelde de rechter dat Shell aan de getroffen Nigeriaanse boeren een schadevergoeding moet betalen en een lek-detectiesysteem moet aanleggen. Daarnaast moet Shell een schadevergoeding van 15 miljoen euro betalen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

Met betrekking tot Shells activiteiten in Nigeria vindt MN het belangrijk dat Shell de schade die het bedrijf heeft veroorzaakt vergoedt en zich ervan verzekert dat de herstelwerkzaamheden in de regio onverminderd doorgaan en netjes worden afgerond.

Unilever PLC (Verenigd Koninkrijk)

Programma: Nederlandse Beursgenoteerde Ondernemingen

Samenwerkingsverband: Eumedion

Wat is het doel?

Langetermijnstrategie van de onderneming, goed bedrijfsbestuur en duurzaamheid.

Wat vinden wij?

In 2022 heeft MN met Unilever gesproken over de lange termijnstrategie van het bedrijf, en de zorg dat Unilever afdrijft van haar eerdere missie zoals gedefinieerd in het Sustainable Living Plan. Unilever heeft aangegeven haar duurzaamheidsmissie te behouden, en hoopt dat de veranderingen in de organisatiestructuur bijdragen aan een eenvoudiger en efficiënter model. Andere onderwerpen die aan bod kwamen waren verwachte impact van inflatie op Unilever, en de ShareAction resolutie van januari 2022, waarin het bedrijf gevraagd wordt om te rapporteren over het aandeel 'gezonde' producten in het assortiment. Unilever heeft dit toegezegd en gaat doelstellingen zetten voor na 2022. Daarnaast kwamen de impact van de oorlog in Oekraïne en Unilever's Human Rights Due Diligence beleid aan bod, alsook Unilever's klimaatactieplan.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

De dialoog met Unilever zal in 2023 worden geleid door een andere investeerder. De focus van de dialoog zal liggen bij actualiteiten, en de focuspunten uit de Eumedion speerpuntenbrief. Van Unilever wordt verwacht dat het bedrijf biodiversiteit risico's en impacts in kaart brengt, en biodiversiteitsbeleid openbaar maakt. Daarnaast wordt verder gesproken over de effectiviteit van human rights due diligence procedures.

Mensenrechten in Mijnbouw en Hernieuwbare Energie

Iberdrola SA (Spanje)

Programma: Mensenrechten in Mijnbouw en Hernieuwbare Energie

Samenwerkingsverband: PRI Advance

Wat is het doel?

MN's nieuwe dialoogprogramma met bedrijven uit de mijnbouw en hernieuwbare energiesector is gericht op het verbeteren van mensenrechten en arbeidsrechten in bedrijven hun eigen operaties en toeleveringsketens. Specifiek sturen we bij bedrijven aan op de implementatie van de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGPs), het adequaat adresseren van de grootste sociale risico's, en afstemming tussen commitments aan mensenrechten en politieke activiteiten.

Wat vinden wij?

Er is nog geen contact geweest met Iberdrola. Na de officiële start van het programma in december 2022 is MN aan de slag gegaan met een analyse van de onderneming en het opbouwen van de samenwerking.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

In lijn met de doelstellingen van het programma, vraagt MN Iberdrola om mensenrechten en arbeidsrechten in eigen operaties en toeleveringsketens te verbeteren. De specifieke aandachtspunten worden op basis van de eerste analyse vastgesteld.

Newcrest Mining Ltd (Australië)

Programma: Mensenrechten in Mijnbouw en
Hernieuwbare Energie

Samenwerkingsverband: PRI Advance

Wat is het doel?

MN's nieuwe dialoogprogramma met bedrijven uit de mijnbouw en hernieuwbare energiesector is gericht op het verbeteren van mensenrechten en arbeidsrechten in bedrijven hun eigen operaties en toeleveringsketens. Specifiek sturen we bij bedrijven aan op de implementatie van de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGPs), het adequaat adresseren van de grootste sociale risico's, en afstemming tussen commitments aan mensenrechten en politieke activiteiten.

Wat vinden wij?

Er is nog geen contact geweest met Newcrest Mining ('Newcrest'). Na de officiële start van het programma in december 2022 is MN aan de slag gegaan met een analyse van de onderneming en het opbouwen van de samenwerking.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

In lijn met de doelstellingen van het programma, vraagt MN Newcrest om mensenrechten en arbeidsrechten in eigen operaties en toeleveringsketens te verbeteren. De specifieke aandachtspunten worden op basis van de eerste analyse vastgesteld.

Newmont Corp (Verenigde Staten)

Programma: Mensenrechten in Mijnbouw en
Hernieuwbare Energie

Samenwerkingsverband: PRI Advance

Wat is het doel?

MN's nieuwe dialoogprogramma met bedrijven uit de mijnbouw en hernieuwbare energiesector is gericht op het verbeteren van mensenrechten en arbeidsrechten in bedrijven hun eigen operaties en toeleveringsketens. Specifiek sturen we bij bedrijven aan op de implementatie van de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGPs), het adequaat adresseren van de grootste sociale risico's, en afstemming tussen commitments aan mensenrechten en politieke activiteiten.

Wat vinden wij?

Er is nog geen contact geweest met Newmont Corp. ('Newmont'). Na de officiële start van het programma in december 2022 is MN aan de slag gegaan met een analyse van de onderneming en het opbouwen van de samenwerking.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

In lijn met de doelstellingen van het programma, vraagt MN Newmont om mensenrechten en arbeidsrechten in eigen operaties en toeleveringsketens te verbeteren. De specifieke aandachtspunten worden op basis van de eerste analyse vastgesteld.

NextEra Energy Inc (Verenigde Staten)

Programma: Mensenrechten in Mijnbouw en
Hernieuwbare Energie

Samenwerkingsverband: PRI Advance

Wat is het doel?

MN's nieuwe dialoogprogramma met bedrijven uit de mijnbouw en hernieuwbare energiesector is gericht op het verbeteren van mensenrechten en arbeidsrechten in bedrijven hun eigen operaties en toeleveringsketens. Specifiek sturen we bij bedrijven aan op de implementatie van de *UN Guiding Principles on Business and Human Rights* (UNGPs), het adequaat adresseren van de grootste sociale risico's, en afstemming tussen commitments aan mensenrechten en politieke activiteiten.

Wat vinden wij?

Er is nog geen contact geweest met NextEra. Na de officiële start van het programma in december 2022 is MN aan de slag gegaan met een analyse van de onderneming en het opbouwen van de samenwerking.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

In lijn met de doelstellingen van het programma, vraagt MN NextEra om mensenrechten en arbeidsrechten in eigen operaties en toeleveringsketens te verbeteren. De specifieke aandachtspunten worden op basis van de eerste analyse vastgesteld.

Belasting

Adobe Inc (Verenigde Staten)

Programma: Belasting

Samenwerkingsverband: Taks groep (informele
samenwerking)

Wat is het doel?

Middels dit engagement wil MN bedrijven stimuleren om naast hun wettelijke verplichtingen ook hun morele belastingplicht na te komen door een eerlijke bijdrage te leveren in de landen waarin zij opereren. Daarnaast stimuleert MN bedrijven om transparanter te rapporteren over belasting.

Wat vinden wij?

In het tweede kwartaal van 2022 heeft de investeerdersgroep contact opgenomen met Adobe met het verzoek tot een engagementgesprek. Op dit verzoek heeft het bedrijf nog niet gereageerd.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

In 2023 zal opnieuw contact worden gezocht met Adobe. Bij geen respons zullen in het eerste kwartaal van 2023 escalatiestappen worden besproken door de investeerdersgroep.

Barrick Gold Corp (Canada)

Programma: Belasting

Samenwerkingsverband: Taks groep (informele
samenwerking)

Wat is het doel?

Middels dit engagement wil MN bedrijven stimuleren om naast hun wettelijke verplichtingen ook hun morele belastingplicht na te komen door een eerlijke bijdrage te leveren in de landen waarin zij opereren. Daarnaast stimuleert MN bedrijven om transparanter te rapporteren over belasting.

Wat vinden wij?

MN is over het algemeen tevreden over de stappen die Barrick Gold zet op het gebied van belasting transparantie. MN heeft samen met de investeerdersgroep feedback gegeven op het Tax Contribution Report van 2022. Barrick

---

Gold heeft in dit rapport de absolute belastingbijdrage per land uiteengezet, maar nog niet de effectieve taks rate per land. Barrick voldoet momenteel nog niet aan alle richtlijnen uiteengezet in de GRI 207 standaard. Wel waardeert MN de stappen die al zijn genomen door het bedrijf. Specifieke verbeteringen zijn gedeeld met Barrick, en Barrick heeft aangegeven deze in overweging te nemen in volgende rapporten.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN vraagt Barrick Gold de standaarden gezet vanuit de GRI Standard 207 op belastingtransparantie te volgen, en vraagt Barrick Gold volgens deze richtlijnen te rapporteren in het aankomende taks rapport. Het taks rapport 2022 zal gepubliceerd worden in het eerste kwartaal van 2023.

Citrix Systems Inc (Verenigde Staten)

Programma: Belasting

Samenwerkingsverband: Taks groep (informele samenwerking)

Wat is het doel?

Middels dit engagement wil MN bedrijven stimuleren om naast hun wettelijke verplichtingen ook hun morele belastingplicht na te komen door een eerlijke bijdrage te leveren in de landen waarin zij opereren. Daarnaast stimuleert MN bedrijven om transparanter te rapporteren over belasting.

Wat vinden wij?

In 2022 heeft MN het engagement met Citrix Systems afgerond, omdat het bedrijf van de beurs gehaald wordt.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

We zijn niet langer in het bedrijf belegd en het engagement is daarmee afgerond.

Experian PLC (Ierland)

Programma: Belasting

Samenwerkingsverband: Taks groep (informele samenwerking)

Wat is het doel?

Middels dit engagement wil MN bedrijven stimuleren om naast hun wettelijke verplichtingen ook hun morele belastingplicht na te komen door een eerlijke bijdrage te leveren in de landen waarin zij opereren. Daarnaast stimuleert MN bedrijven om transparanter te rapporteren over belasting.

Wat vinden wij?

MN heeft samen met de investeerdersgroep het belastingrapport van Experian beoordeeld, rekening houdend met de GRI 207 taks standaard. Hoewel het rapport nog niet volledig voldoet aan de standaard, wordt de transparantie die Experian momenteel geeft op het gebied van belasting (onder andere rapportage op regionaal niveau) al gezien als best practice. Specifieke punten voor verbetering zijn gedeeld met het bedrijf.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN ziet uit naar het taks rapport van Experian voor 2022 en zal wederom in samenwerking met de investeerdersgroep feedback geven op het rapport. Er zal een nieuw gesprek worden gepland met Experian.

GSK PLC (Verenigd Koninkrijk)

Programma: Belasting

Samenwerkingsverband: Taks groep (informele samenwerking)

Wat is het doel?

Middels dit engagement wil MN bedrijven stimuleren om naast hun wettelijke verplichtingen ook hun morele belastingplicht na te komen door een eerlijke bijdrage te leveren in de landen waarin zij opereren. Daarnaast stimuleert MN bedrijven om transparanter te rapporteren over belasting.

Wat vinden wij?

In het derde kwartaal van 2022 is door MN en de investeerdersgroep een nieuwe brief opgesteld naar GSK, waarin gevraagd wordt om een gesprek met de CFO en Head of Tax. In dit gesprek wil de groep de taks strategie van GSK in detail bespreken, met name wat betreft taks risico's, country-by-country reporting en transfer pricing. GSK heeft nog niet gereageerd op het verzoek, en de investeerdersgroep zal in 2023 bijeenkomen om vervolgstappen te bepalen.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN wil in 2023 een gesprek hebben gehad met GSK, om toelichting te krijgen op de huidige plannen van GSK op het gebied van belastingbeleid en de verwachtingen richting het bedrijf te communiceren.

Mastercard Inc (Verenigde Staten)

Programma: Belasting

Samenwerkingsverband: Taks groep (informele samenwerking)

Wat is het doel?

Middels dit engagement wil MN bedrijven stimuleren om naast hun wettelijke verplichtingen ook hun morele belastingplicht na te komen door een eerlijke bijdrage te leveren in de landen waarin zij opereren. Daarnaast stimuleert MN bedrijven om transparanter te rapporteren over belasting.

Wat vinden wij?

In het derde kwartaal van heeft MN samen met de investeerdersgroep een brief gestuurd naar Mastercard waarin de engagementdoelstellingen worden besproken en ook een verzoek tot het plannen van een meeting werd gedaan. In het vierde kwartaal heeft Mastercard op dit verzoek gereageerd en aangegeven dat het bedrijf de principes van verantwoord belastingbedrijf onderschrijft. Daarnaast geeft Mastercard aan dat het bedrijf voldoet aan de eisen die gesteld worden door de Securities and Exchange Commission (SEC) in de Verenigde Staten, waaronder het rapporteren over afgedragen belastingen per land. Deze informatie wordt niet publiek gemaakt door de SEC. Mastercard geeft in de reactie ook aan dat het bedrijf niet van plan is publiek country-by-country informatie te geven.

Wat wordt er verwacht het komende jaar?

MN is ontevreden over de stand van zaken met Mastercard, en komt in het eerste kwartaal van 2023 bijeen met de investeerdersgroep om vervolgstappen te bespreken. MN verwacht in 2023 ten minste een gesprek te hebben gevoerd met Mastercard om de engagementdoelstellingen nogmaals toe te lichten.

Incidenten & Controverses engagement Sustainalytics

Wij vinden het belangrijk dat bedrijven conform belangrijke internationale standaarden (zoals de OESO-richtlijnen en *United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights*) acteren. Dit betekent dat we van bedrijven verwachten dat zij (potentiële) negatieve gevolgen van hun bedrijfsactiviteiten in kaart brengen en deze voorkomen, of stoppen en, waar relevant, herstel en/of verhaal aanbieden aan benadeelden. Om de reikwijdte van het engagement op incidenten en controverses te vergroten, werkt MN samen met Sustainalytics. Sustainalytics rapporteert aan MN over de voortgang van het engagement. MN monitort de uitvoering van dit engagement en de voortgang die bedrijven maken op vooraf vastgestelde engagementdoelstellingen. De onderstaande bedrijven vielen in 2022 binnen het Sustainalytics Incidenten & Controverses engagementprogramma van MN.

Bedrijven	Onderwerp
3M Co.	Bedrijfsactiviteiten die resulteren in negatieve gevolgen op mens en milieu
Activision Blizzard, Inc.	Discriminatie en intimidatie
Amazon.com, Inc.	Gezondheid en veiligheid op het werk
Amazon.com, Inc.	Vrijheid van vereniging
Baidu, Inc.	Betrokkenheid bij entiteiten die mensenrechten schenden
Barclays Plc	Bedrijfsethiek
Bayer AG	Kwaliteit en veiligheid
Caterpillar, Inc.	Betrokkenheid bij entiteiten die mensenrechten schenden
Centrais Elétricas Brasileiras SA	Controversiële projecten met negatieve impact op mensenrechten
Citigroup, Inc.	Bedrijfsethiek
Credit Suisse Group AG	Bedrijfsethiek
Danske Bank A/S	Witwassen
Deutsche Bank AG	Witwassen
EDP-Energias de Portugal SA	Omkoping en corruptie
Eskom Holdings SOC Ltd.	Emissies van luchtverontreinigende stoffen
FirstEnergy Corp.	Omkoping en corruptie
Johnson & Johnson	Kwaliteit en veiligheid - mensenrechten
Mattel, Inc.	Kwaliteit en veiligheid - mensenrechten
McDonald's Corp.	Arbeidsrechten
McKesson Corp.	Consumentenbelangen - mensenrechten
MTN Group Ltd.	Betrokkenheid bij entiteiten die mensenrechten schenden
Pan American Silver Corp.	Betrekkingen met de gemeenschap – inheemse volkeren

Petróleos Mexicanos EPE	Bedrijfsactiviteiten die resulteren in negatieve gevolgen op mens en milieu
PG&E Corp.	Kwaliteit en veiligheid - mensenrechten
PT Indah Kiat Pulp & Paper Tbk	Landgebruik en biodiversiteit
PT Indonesia Asahan Aluminium (Persero)	Emissies en afval
PTT Exploration & Production Plc	Betrokkenheid bij entiteiten die mensenrechten schenden
PTT Oil & Retail Business Public Co., Ltd.	Betrokkenheid bij entiteiten die mensenrechten schenden
Rio Tinto Ltd.	Betrekkingen met de gemeenschap – inheemse volkeren
Samsung Electronics Co., Ltd.	Omkoping en corruptie
Sanofi	Kwaliteit en veiligheid - mensenrechten
Sibanye Stillwater Ltd.	Gezondheid en veiligheid op het werk
Starbucks Corp.	Vrijheid van vereniging
Stryker Corp.	Kwaliteit en veiligheid - mensenrechten
Swedbank AB*	Witwassen
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	Omkoping en corruptie
Teleperformance SA	Vrijheid van vereniging
Tencent Holdings Ltd.	Betrokkenheid bij entiteiten die mensenrechten schenden
Tesla, Inc.	Discriminatie en intimidatie
The Chemours Co.	Bedrijfsactiviteiten die resulteren in negatieve gevolgen op mens en milieu
Thermo Fisher Scientific, Inc.	Betrokkenheid bij entiteiten die mensenrechten schenden
Top Glove Corp. Bhd.	Arbeidsrechten
Uber Technologies, Inc.	Data privacy en veiligheid
UPL Ltd.	Emissies en afval
Westpac Banking Corp.	Witwassen
YES BANK Ltd.	Bedrijfsethiek

* Het engagement met Swedbank AB is in november 2022 afgerond door Sustainalytics